

сованого судом апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні під час касаційного оскарження судових рішень;

- критерії відступлення Верховним Судом від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах;
- межі судової дискреції при формуванні судових правових позицій;
- наявність висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах як процесуального фільтру касаційного оскарження судових рішень.

Таким чином, удосконалення процесуального законодавства як складової частини судово-правової реформи залежить від волі та розуму законодавця. Проблема застосування судових правових позицій в адміністративному судочинстві переконливо демонструє необхідність продовження процесу реформування процесуального законодавства в Україні.

Використані матеріали:

1. Кросс Р. Прецедент в англійском правe. Москва: Юрид. л-ра, 1985. С. 19.
2. Муза О.В., Травкіна К.Є. Процесуальні засади спрощеного позовного провадження в адміністративному судочинстві України: монографія. Київ: Четверта хвиля, 2019. С. 78.

***Ніколенко Людмила Миколаївна**
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри юридичних дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України
(м. Маріуполь, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Відповідно до Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), спрощене позовне провадження спрямовано на розгляд малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи. У цьому й проявляється особливість розгляду справ у порядку спрощеного позовного провадження, оскільки завдання господарського судочинства, а саме справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави поєднується з метою їх швидкого вирішення. Спрощене провадження також закрі-

плює роль суду в суспільстві через більш коротку та просту процедуру [1, с. 104], що здійснюється за рахунок оптимізації етапів та строків судового провадження, порядку притягнення учасників процесу та зменшення кількості процесуальних дій [2, с. 21]. Запровадження такого виду позовного провадження, як спрощене, свідчить про вибір нашою державою європейської системи цінностей, зокрема що стосується стандартів правосуддя.

Відповідно ст. 248 ГПК України суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяті днів з дня відкриття провадження у справі.

Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження, на підставі ГПК України, можна диференціювати на справи, які суд: в обов'язковому порядку розглядає в порядку спрощеного позовного провадження (ст. 247 ГПК України); має право розглядати, якщо справа, віднесена до юрисдикції господарського суду, за винятком справ, зазначених у ч. 4 ст. 247 ГПК України (п. 2 ст. 247 ГПК України). Суд, відносить справи до категорії спрощених на підставі критеріїв: ціна позову; значення справи для сторін; спосіб захисту; складність справи; наявність доказів; кількість учасників; наявність значного суспільного інтересу; волевиявлення сторін щодо розгляду справи у спрощеному позовному провадженні. Крім того, слід зауважити, що тільки ціна визначена законодавчим актом, інші критерії є оціночними, які суд самостійно визначає та тлумачить у конкретній справі. Також, вчені звертають увагу на некоректне використання деякої термінології та формулювань. Наприклад, «кількість сторін та інших учасників справи», не є зовсім правильним, оскільки сторонами є позивач і відповідач, то більше їх не може бути. Можлива участь кількох позивачів і (або) кількох відповідачів (процесуальна співучасть), проте сторін у процесі завжди є лише дві. Тому правильним було б таке формулювання: «кількість позивачів, відповідачів та інших учасників справи» [3, с. 87].

Також, слід звернути увагу, на те, що визначення малозначності справи за таким критерієм, як ціна не свідчить про простий спосіб захисту, невеликий обсяг доказового матеріалу та можливість установа-лення всіх обставин справи в скорочені строки [3, с. 86]. ГПК України не містить визначення поняття «малозначні справи». І. Ізарова зазначає, що термін «малозначні» доволі специфічний, оскільки значення справи для заявника не залежить від його ціни або складності розгляду і навряд чи варто ділити справи на значні та малозначні [4, с. 18]. Адже для кожної людини справи, що її стосуються - значні. Однак, із набранням чинності процесуальних кодексів «малозначні справи» є правовою категорією, яка підлягатиме застосуванню за правовими критеріями. Тому вирішення судом питань, пов'язаних з розглядом справи, за критерієм малозначності спору передбачає широкі дискреційні повноваження суду, а тому виникає необхідність на практиці виробити критерії, відповідно до яких такий чинник як малозначність

повинен бути оцінений об'єктивно [5, с. 116-117].

Пункт 4 ст. 247 ГПК України встановлює перелік справ, які не можуть бути розглянуті у порядку спрощеного позовного провадження. Суд відмовляє у розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження або постановляє ухвалу про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, якщо після прийняття судом до розгляду заяви позивача про збільшення розміру позовних вимог або зміни предмета позову, відповідна справа не може бути розглянута за правилами спрощеного позовного провадження. Але здається, що в деяких випадках, справи визначені у п. 4 ст. 247 ГПК України, можуть бути розглянуті у спрощеному позовному провадженні при наявності дискреційних повноважень у суду.

На підставі зробленого аналізу, можливо зазначити, що спрощене позовне провадження має свої особливості, а саме: оперативний розгляд справ; особливий порядок розгляду справи (без повідомлення (виклику) сторін, відсутність судових дебатів, неможливість розгляду зустрічного позову тощо); обмежена можливість касаційного оскарження справ, які розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. З метою розширення категорій справ, які можуть бути розглянуті в порядку спрощеного позовного провадження пропонується розширити дискреційні повноваження суду з наданням права відносити до спрощеного провадження справи, які не викликають труднощів з їх розглядом судом. Надання такої можливості зменшить навантаження господарських судів, підвищить рівень довіри до суду, що позитивно вплине на ефективність господарського судочинства.

Використані матеріали:

1. Полюк Ю.І. Деякі зміни цивільного процесуального законодавства щодо реалізації права на звернення до суду за захистом: порівняльно-правовий аспект. *Форум права*. 2018. № 2. С. 98–108.
2. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві України. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 5. С. 19–24.
3. Угриновська О., Гембара Г. Спрощене позовне провадження: законодавча регламентація та проблеми судової практики. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 12. С. 85-89.
4. Ізарова І.О. Реформи цивільного процесуального законодавства в незалежній Україні: 1991-2017. *Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 лип. 2017 р.)* / за заг. ред. І. О. Ізарової, Р. Ю. Ханік-Посполітак. Київ : ВД Дакор, 2017. С. 18-35.
5. Грабовська Г.М., Жаб'як А. Новели позовного провадження в цивільному судочинстві. *Юридичний вісник*. 2019. № 1 (50). С. 114-121.